

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Kriza levelei Toldy Ferenchez. Alig olvastuk el a *Vadrózsák* második kiadásának (megj. 1911.) függelékéül kinyomtatott és addig ismeretlen leveleit Krizának, újabban megint kilencet publikál Hellebrant Árpád az Akadémiai Értesítő ez évi októberi füzetében. Azokból híres népdal- és népmesegyűjteményének sorsáról értesültünk; ezek az unitárius íróknak Toldy Ferenc irodalomtörténeti könyveibe jutásáról számolnak be. Mindkét levélcsomó nagyban hozzájárul Kriza szellemének helyes ismeréséhez.

A Toldyhoz küldött levelek nem nyilvánosság számára készültek. Egyházának sorsáért aggódva szorgoskodó szerény munkás értesítette általuk irodalomtörténetíráskunk alapvetőjét az unitáriusok multjáról. Toldy hálás lehetett érettük, mert Kriza 1854. jún. 17-én kisleánya temetését követő napon így ír: „A tisztelt kegyed oly szives biztatásait nem tudom eléggé köszönni, — édes hazánk egyik leghatásosabb férfiától jönnek azok s akkor nem lehet, hogy reám, a csekélyek egyikére is hatással ne legyenek“. Máshol pedig: „amikor rapportban lehetek az irodalom embereivel, úgy esik nekem, mintha magasztos delejes álom lepne meg s feledném néhány szempillantig a hideg való sanyarú érintéseit“.

Akkor kezdődött alább ismertető levelezgetésük, amikor Toldy, mint a magyar irodalomtörténetnek a bpesti egyetemen magántanára, 1851-ben hozzálátott írott emlékeink gyűjtéséhez s ezek alapján szellemi életünk történetének megírásához. Első leveleiket nem ismerjük, aminthogy elkallódtak Toldynak Krizához küldött összes írásai is, 1853. jan. 4-ről való a legrégebb Kriza-levél s 1868. okt. 13-ról az utolsó. Küldőjük a közben eltelt 15 év alatt csodálatos buzgósággal értesíti Toldyt minden irodalmi ujságról. Úgy látszik, a szombatos költészetről kezdődött eszmecseréjük Krizának az Új Magyar Múzeum 1851—52. évfolyamában megjelent költeménye alapján. Az első ismert levélben — mely tehát már folytatás — Bogáthi Farkas és Tordai

János zsolnárfordításairól van szó. A második adatokat nyújt Bogáthi életrajzához s megemlíti a Preusz és Heltai-féle zsolnárokat, valamint Garai barátnek — azóta elveszett — 1532-ki könyörgéses könyvét. A harmadikban eddigi tudósításait egészíti ki. A negyedikben arról értesíti, hogy Cserey Mihály jegyzőkönyvét, valamint Linczezh János krónikáját használatra elküldötte. Az ötödik Borsos Tamás házi naplójáról és Ádám János siralmas énekeiről emlékezik. A 6—9 levelek jórészt udvariasságból íratlak.

„Ha mi érdekes régi könyvet fogok találni nálunk — írja összefoglalólag, — azt Tisztelt Kegyeddal közölni hazafiúi szent kötelességemnek tartandom. Csak egyért esdek, újra meg újra esdek a Tek. urnak, hogy semmiképen el ne áruljon egy léleknek is és ha például Tordai János vagy Bogáthi Miklós Zsolnáros könyveiről említést tenne, csak olyformán tegye, mintha csak az én tudósításom után tenné, vagy mintha valaki Kolozsváron árutazván, általam figyelmeztetve volt ezen könyvekre. A multkori szombatos könyvröli közlemény (— amellyel levelezgetésük kezdődött —) sem volt legkevésbé is szándékomban, hogy az én nevemben jusson nyilvánra. A nyilvános fellépésektől csaknem legyőzhetetlen irtózásom van. Sokféle hivatali elfoglaltatásaim özönében nem tudok valami olyast előhozni, amivel némi önértéssel tudnék sikra szállani. Így mint csöndesen dolgozó napszámos örömet teszem, amit tehetek“. Félt Kriza attól, hogy tanártársai elitélnék őt azért, amiért unikum könyveket minden különösebb biztosíték, sőt egyáltalában az egyházi főhatóság tudta és engedélye nélkül kölcsön adott. „Consistorainknak, tanártársaimnak nem mertem megemlíteni — írja, mert rosszul értett tekintetekből elleneztek volna lépémet. Én örvendek azon, hogy a tekintetes úr elég szives volt bennem bizalmát helyezni, — és én legalább fővenyszemecskékkel járulhatok a magyar irodalom büszke történelem épületéhez, mely tisztelt Kegyednek művész kezei között emeli fejét“.

Épen az a fontos, hogy a kolozsvári unitárius kollégiumnak unikum példányait küldözgette Kriza Toldyhoz, hol lemásolás végett, hol pedig azért, hogy helyezze el azokat az Akadémia gyűjteményébe. Ma — más viszonyok között! — nem tudjuk helyeselni Kriza eljárását, de megértjük azt, aminthogy megértette Toldy is és tőle telhetőleg igyekezett honorálni e nagy felelősséggel járó áldozatkészséget. Bogáthinak és Tordainak zsolnárfordításait pontosan visszazármaztatta, bár úgy látom, hogy ez utóbbit egyáltalán nem méltatta figyelemre s az előbbiről is csak futólag vett tudomást. A frater Garai prédikátor

által 1532-ben készített könyörgéses könyv, — melyről Kriza ezt írta : „Küldöm Iopvást 2—3 hétre“ — tudtommal elveszett. Cserey, Linczegh, Borsos és Ádám munkái az Akadémia tulajdonába mentek át s ma is ott találhatók.*

Dr. Nógrády László: A gyermek és a játék. A Magyar Gyermektanulmányi Társaság, mely néhány évvel ezelőtt alakult meg, működése kezdetén kizárólag elméleti kérdésekkel foglalkozott. A gyakorlati térre való lépését azzal kezdte meg, hogy megalapította a pedagógiai osztályt, mely az elemi és középiskolákat érdeklő gyakorlati kérdéseket tette — többnyire nyilvános értekezleteken tanulmánytárgyává. A Társaság nem régen megindított füzetes vállalata, a Gyermektanulmányi Múzeum megalakítása és kiadványai mind egy-egy fontos, gyakorlati értékű lépést jelent a Társaság történetében. De céljában és hatásában a legjelentősebb lépést akkor tette meg a Gy. T., mikor megindította a Gyermektanulmányi Könyvtárat. Ezzel nemcsak a hivatott pedagógusoknak, de minden művelt embernek érdekét akarja és fogja is szolgálni a Társaság. A Gyermektanulmányi Könyvtárt dr. Nógrády László szerkeszti s ő a szerzője az első kiadványnak is, mely „A gyermek és a játék“ cím alatt jelent meg s mely gyermektanulmányi alapon fejtegeti a gyermekjáték sokat vitatott kérdését.

A bevezető részben vázolja a szerző a játékról szóló elméleteket, melyek mind hipotézisszerűek, mert a gyermektanulmányi szempontot nem vették figyelembe. A M. Gy. T.-ban a játék problémája legelőször akkor vetődött fel, mikor a gyermek érdeklődésének adatait kezdte a Társaság kutatni kérdései alapján. Legutóbb 1911-ben indított gyűjtést a Társaság s az adatgyűjtők két kérdést tettek fel a gyermekeknek: 1. Miféle játékot szoktatok játszani? 2. Ezek közül melyiket szeretitek jobban játszani? E kérdésre körülbelül hatezer adat érkezett be s ezen adatok feldolgozása képezi tárgyát dr. Nógrády munkájának. — A második fejezet az esztétikai játékelmélettel foglalkozik. A pedagógusok legnagyobb része ez ideig minőségek szerint osztályozta a játékokat. Nógrády felosztása azon alapúl, hogy 1. mit szeret játszani a gyermek? 2. miért? Tanulmánya eredményét táblázatokban foglalja össze. Az első három táblázat a játékfajokra vonat-

* Hellebrant külön nyomatot is készített publikációjáról. Ára 1 korona. Kapható a M. T. Akadémiánál.

kozik, a negyedik ezek százalékszerű összegezése. A következő táblázatok kor szerint adják a játék variációit és motivációit. Az adatokból az tűnik ki, hogy a 3—4—6 éves gyermek a „legszegényebben“, a 8—14 éves a legtöbbféleképen okolja meg a játékát. A megokoló adatokat külön csoportosítja Nógrády s megállapítja, hogy a gyermekben a játék tevékenységgel kapcsolatban érzelmi hangulat van, de viszont nyílt kérdés marad, vajjon ez az érzelem mint játékra indító vagy mint a játékkal járó hangulatmotivum jelentkezik-e. — Itt azt jegyzem meg, hogy éppen a gyakorlati pedagógia szempontjából ezt a kérdést megfejtetlenül nem kellett volna hagyni. Egyébként Nógrády adatai alapján bebizonyítja, hogy a gyermekben nem az érzelem a fő motiváló erő, hanem az *ösztön*erők, melyek fizikai fejlődését elősegítik. — A III. fejezetben vita tárgyává teszi Nógrády *Spencer* nézetét, mely szerint a játéokban az *erőfölösleg* jut kifejezésre s cáfolja *Lazarust* is, ki az *üdülés* elméletét hirdeti. *Lamarck* és *Groos* elméleteinek ismertetése és cáfolása után a gyermektanulmányi adatok alapján azt állapítja meg Nógrády, hogy a játék nem esztétikai, hanem biológiai jelenség a gyermek életében. A gyermek ugyanis főleg azon játékfajokat kedveli, melyek fizikai tevékenységével kapcsolatosak. A IV. fejezetben, melynek címe „A gyermek fejlődése és a játék“ — a játék két korát ismerteti meg a szerző: első a csecsemőkor vagy artikulálan játék kora, másik az artikulált játékkor. Ugyanezen fejezetben ismerteti a játéktípusokat s a játék motivumait a fejlődés különböző fokozatain. Szerinte a játék motivumai háromféle ösztönből fakadnak és pedig: fizikai, érzelmi és értelmi ösztönből. Az érzelmi ösztön, mint kísérő motivum, leginkább a 8—15 éves korban jelentkezik; az értelmi ösztön már a hat éves korban kezd jelentkezni s erősebb a fiúgyermekben, mint a leányokban De mind az érzelmi, mind az értelmi ösztönnél erősebben jelentkezik a fizikai ösztön. Nógrády szerint legszínesebb a játék élvezetének öröme a 8—14 éves gyermekben s ennek oka szerinte az, hogy a 8—14 éves kor a gyermek fejlődésében biológiai tekintetben a legkritikusabb idő. Jellemző, hogy a gyermek a tornát még e korban sem szereti úgy, mint a játékot. A tornával ugyanis kitalált, mesterséges izommozgást végeztetnek a gyermekkel s ez fárasztja őt. A következő fejezet szerint az *ösztönt* ke'll a játék főtenyezőjének tartani. Ez pedig — kissé eltérőleg a fenti felosztástól — mint fizikai, utánzó s értelmi ösztön jelentkezik. Érdekesen fejtegeti a szuggesztív s arra az eredményre jut, hogy a gyermeknek szuggesztív állapotában *nincs illuziója*, hanem mindég a *valóság* érzése van benne és hogy

a gyermek csalódása mindég teljes s ezen csalódásból származik az a teljes öröm, mely minden játéktevékenységét jellemzi. „A játék kritikája“ című fejezetben nagyon érdekesen ír Nógrády a játék s a civilizáció viszonyáról, a gyermekirodalomról s azon igényekről, melyeket a gyermekeknek szánt képes könyvekkel szemben támaszthatunk.

A könyv második része — A játék pedagógiája — szintén értékes fejezetekben bővelkedik. Érdekes adatokat s megfigyeléseket találunk benne a játéknak az érzelmi, értelmi és művészi neveléssel való összefüggéséről, a mese értékéről, a bábúról stb. Minket a könyv második részéből főleg „A játék értéke a nevelésben“ című fejezet érdekel. Történeti visszapillantásban mutatja ki, hogy már a régi művelt népek is felismerték a játék szerepét és ismerteti Fröbel rendszerét, melynél fogva a játék tényezőjévé lett a gyermeknevelésnek. Nagyon érdekel bennünket, gyakorlati pedagógusokat az a fejezet is, mely az értelmi nevelésnek a játékkal való összefüggését tárgyalja. Itt természetesen pozitív etedményhez nem tud a szerző jutni. „Felhasználhatjuk — mondja Nógrády — a gyermek intelligenciája nevelésére a gyermek utánzó hajlamát, melyet különböző játéktevékenységében tapasztalhatunk“. Szóval, a játék *tanulságait* felhasználhatjuk értelme fejlesztésére. Példát hoz fel a szerző arra, hogy a földrajz, természetrajz egy-egy területét hogyan lehet bekapcsolni a játéktevékenységbe. Sok példát nem ír le, mert szerinte a nevelő ügyességétől függ, hogy „azt, a mi játék, meghagyva játéknak, mégis hasznos ismeretek kapcsolójává tege“.

E kérdésnek bővebb kifejtése nem volt feladata Nógrádynak, de az iskola szempontjából nagyon lényeges, hogy minél pontosabban megállapíttassanak azok a módozatok, melyekkel a játékot eszközévé lehet tenni az értelmi nevelésnek, a karakterképzésnek, persze úgy, hogy a játék mégse öltön mesterséges színezetet.

Nógrády könyvében a játék történeti fejlődését s a gyermektanulmányi szempontból való eredeti megvilágítását kapjuk; hogy az általa megállapított igazságoknak — mert megbizonyított állításait ilyenekül kell elfogadnunk — a gyakorlati nevelésben való használhatósága is tanulmánytárgyává tétessék, azt tekintsük a M. Gy. Társaság legközelebbi feladatának.

Nagyon fontos a „magyar“ pedagógiára nézve a „Nemzeti szempont és a játék“ című fejezet is. A játék ugyan internac onális eszköze a gyermektársadalomnak, mégis azt látjuk, hogy a gyermekjátékban is megnyilvánulhat a „nemzeti“ jelleg. Nagyon jogosan követeli tehát Nógrády, hogy „tanítsuk meg játszani az ifjúságot, de fejlesszünk ki

egy oly játékot, melyre azt mondhatjuk: ez a mienk egészen, ezt a magyar játékvágy teremtette“. Ilyen ősmagyar játékkül ismeri el Nógrády a labdajátékot.

„Magyart a magyarnak!“ — mondja klasszikus írónk Gárdonyi Géza. Nógrády „magyar“ játékot követel, mi pedig „magyar“ pedagógiáért sóvárgunk, olyanért, mely figyelembe véve ugyan idegen nemzetek által kipróbált módszereket, mégis egyéni uton tud haladni, a nemzeti talajból tud sarjadzani.

A Magyar Gyermektanulmányi Társaság eddigi működése jogosan keltheti fel bennünk azt a hitet, hogy „önállóak“ is tudunk lenni. Az alig néhány évvel ezelőtt megalakult Társaságról a külföldiek ma a legnagyobb respekussal beszélnek. A brüsszeli „Faculté internationale de Pédologie“ kifejezetten Nagy Lászlónak, a M. Gy. T. megalapítójának tervezete szerint alakult meg. A párisi „Société libre. pour l'étude psychologique“ igazgatója őszinte elragadtatással beszél a Magyar Gyermektanulmányi Múzeumról.

Dr. *Nógrády* László alapos, új utakon haladó, nagy szeretettel megírt könyve biztató megnyilatkozása nemcsak a M. Gy. T. életképességének, hanem a magyar nemzeti pedagógia hajnalának is.

(Páris, 1912. nov.)

Dr. Kemény Gábor.

„**Unitárius Szószék**“. Az unitárius lelkész kör kiadásában megjelenő „Unitárius Szószék“ VII-ik évfolyama is megfutotta már a maga pályáját. Ez utóbbi kötetben a szerkesztők tisztán csak keresztelési, konfirmációi, esketési és úrvacsorai beszédeket közöltek. Megjelent benne: keresztelési 13, konfirmációi 4, esketési 14, ünnepi és alkalmi úrvacsorai beszéd 33. Ez a rövid kimutatás tüköre annak a lelkes munkának, amelyet lelkészeink az ígehirdetés ez ágában kifejtének. És az így nyert kép általában elég szép és rokonszenves. Nagyon szép már magában véve minden olyan alkalom, amikor a lelkész kereszteléseknél és esketéseknél a családi, a konfirmációnál és úrvacsora osztásnál a társadalmi és keresztényi erényeknek lehet a szószólója és terjesztője. Lelkészeink a kínáló alkalmat fel is használták. Általában elismerésre méltó munkát végeztek, amidőn dolgozataikat nem csak megírták, hanem azoknak kiadásáért áldozatot is hoztak. Ez által elősegítették azt, hogy eszméiket egymással kicseréljék; a munkában egymást támo-

gassák s gondolataikat a szétszórtan lakó hívek között is terjeszszék. Ez azonban nem azt teszi, hogy e célt elértük. Sőt még nagyon sok a tenni valónk. Azért a jövő érdekében néhány általános megjegyzés elől sem zárkozhatunk el.

Az U. Sz. úgy volt tervezve, hogy abban a lehetőleg minden lelkész dolgozatával koronként találkozunk. Pedig úgy tetszik, mintha ugyanazon nevek ismétlődnének s a Szószék nem az egész lelkészkar lelkéből táplálkoznék. Nem képzelünk papot, aki évenként néhány dolgozatot ne készítené. Egy-egynek a közlése azért is kívánatos, hogy koronként mindenki tegyen bizonyóságot a lelkében forrongó gondolatokról, amelyeknek összege mutatná egyházunk szellemi irányzatát.

A kezünk alatt levő kötet dolgozatai közt lapozgatva, bizonyos szellemi bágyadtságot és kimerültséget tapasztalunk. Igaz, hogy az itt megadott tárgyak és alkalmak nem kívánnak teljes szárnyalást; de mégis nélkülözzük az erőnek azt a löktetését, a szellemnek azt az emelkedettségét, mely az evangéliumi kovászi az életbe átvinni van hivatva. Ide nem elég csak a bibliának az ismerete. A lelkésznek a biblia mellett a körülötte folyó életet is kell tanulmányoznia. Az élet időnként újabb eszméket és gondolatokat, újabb áramlatokat és irányzatokat vet fölszínre. Ezek elől sem zárkozhatunk el. Ezeket is be kell vinnünk templomainkba és szószékeinkre. Nem azért, hogy mindent, ami új, kritika nélkül elfogadjunk, hanem azért, hogy a konkolyt a tiszta búzától elválasszuk. Igaz, hogy a lelkész első sorban a kereszténység szószólója; de a helyesen értelmezett kereszténység soha sem zárkozott el a különböző korok helyes irányú törekvéseitől s az emberiség javára szolgáló mozgalmaktól. Hiszen csak a mi szemünk láttára a kereszténység egészen új irányzatot vett, amidőn a dogmák és tantételek ápolása és fejlesztése helyett diadalra juttatta a tett és cselekedet kereszténységét, mely a szociális szeretetből táplálkozik. Így egészíti ki az élet és biblia egyik a másikat s azért kell a lelképásztornak mind a két forrásból meríteni, hogy híveit az „örök élet“ beszédevel táplálhassa.

Sok panasz hangzik el napjainkban a szószék hatástalansága miatt. Kísértsük meg még több életet, több lendületet, több eleveniséget és több lelket vinni be szószékeinkre s hisszük, hogy a jó lelkek meg fogják érteni a lélek beszédeit s az elhintett mag teremteni fog, némely 60, némely pedig 100 annyit“.

Ujítás a porosz iskolák tornatanításában vagy a tízperces tornázásról. Írta László Gyula tornatanár. A kolozsvári tanári körben tartott felolvasás, mely a Budapesti Orvosi Ujság különlenyomataként is megjelent. Az ú. n. 10 perces tornázást délelőtt a harmadik vagy negyedik óra között behozták már pár évvel ezelőtt a porosz iskolákba, majd a japán középiskolákba is. Nagynevű orvosok és pedagógusok nyilatkoztak mellette. Most értesülünk, hogy a 2 perces tornázást elrendelte a főváros is iskoláiban. Ezt a kérdést ismerteti a megfelelő irodalom felhasználásával a szorgalmas szerző. Értekezését a középiskolai tanáregyesület nyári közgyűlésén Budapesten is előadta s a közgyűlés a kérdés tárgyalását a tanári körökhöz utalta.

Ugyancsak a szerzőtől jelent meg szintén a Budapesti Orvosi Ujság különlenyomataként *Van-e a testgyakorlásnak üdítő hatása s mikor tornáztassunk.* Szintén a kolozsvári tanári körben tartott előadás. Az első kérdésre igennel válaszol s a második kérdésre az a véleménye, hogy a tornaórákat az elméleti órák közé kell helyezni, mert a tornaóra „a tanulóknak appercepcióját a rákövetkező elméleti órák részére nagy mértékben fokozza“. Szerző felfogása az, hogy a torna alatt az idegrendszer pihen s az agy a szellemi munkára felüdül. Anélkül, hogy e kérdésben a szerzővel vitába akarnánk bocsátkozni, felhívjuk figyelmét a kísérleti pedagógia azon eredményeire, melyek a fáradtság mérések körében már megállapították s melyek következménye az az általánosan elfogadott tétel, hogy a testi munka épen úgy fárasztja az idegrendszert, mint a szellemi, sőt gyakran nagyobb szellemi fáradtságot idéz elő, mint az ugyanannyi ideig tartó szellemi munka. Kraepelinnek és iskolájának ez a megállapítása ellenkezik ugyan az eddigi általános felfogással; pedig kétségtelenül bizonyos, hogy a testi erőfeszítés a fáradtságot csak fokozhatja. Griesbach kísérletei is arra az eredményre vezettek, hogy a tornaóra nemhogy üdülést eredményezne, hanem meglehetősen fáradtságot okoz. S ha a mérsékelt testmozgásoknak mégis van a tapasztalat szerint üdítő hatásuk, ezt onnan magyarázzák, hogy ezek a lélekezést és vérforgást élénkítik s a fáradtságot okozó anyagok eltávozását siettetik. Tehát jó hatást csak indirekte várnak a tornázástól.

Ösvény. A Luther-társaság folyóirata. Szerkeszti Kovács Sándor, teol. akad. tanár. Megjelenik Budapesten, Hornyánszky-nál évente négy-szer: március, június, szeptember és december hóban. Ára egész évre 4 K. Egy szám ára 1 K.

Ez az új folyóirat azokhoz szól, akik a földön Isten országát keresik s ennek az útját akarják egyengetni; elő akarja készíteni a lelkeket a Krisztus szelleme befogadására. Ezért kerüli a népies és szigorúan tudományos közleményeket, énekeket, elbeszéléseket, bibliai írásmagyarázatokat ad; modern kérdéseket a biblia megvilágításában tárgyal, az egyház multjából történelmi kérdéseket élvezetes feldolgozásban közöl; külföldi vallásos mozgalmakat ismertet s a hazai egyházi élet jelenségeit elvi szempontból bírálja. Az első fűzet tartalma: Kozma Andortól Erős vár (Luther után), Veress Józseftől Isten országa mibennünk, Osztroluczky Miklóstól Elnöki beszéd, dr. Masznyik Endrétől Luther és a zsinat, Kapi Bélától A könyvek jelentősége, Kovács Sándortól Rimay János, Farkas Mihálynétől Falusi lakodalom, hivatalos mellékleten Mayer Endrétől Ki volt Jézus?

Felhívjuk lelkészeink figyelmét erre az új folyóíratra, mely első számából következtetve tervszerű munkával indul kitűzött célja felé.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az 1912. évi főtanácson elintézett ügyek. Az E. Főtanács két és fél napon tartott ülésén a szép számban megjelent egyházi és világi egyházi tanácsosok élénk érdeklődése mellett tárgyalta le az Egyház előmenetelét szolgáló ügyeket. Örvendetesen vétettek tudomásul a kegyes alapítványok: Ferencz József püspök és neje, bölöni egyházközség, Benkő Mihály, 1874 évben végzett osztálytársaké, gr. Vass Albertné a kolleg. konviktus. özv. Vitályos Albertné és Székelykeresztúri Népbanké a keresztúri gimn. javára, néhai Tibáld József lelkész és neje szül. Petke Vilma hagyományi alapítványa 16000 kor. értékben a teológiai intézet, kolozsvári főgimnázium és székelykeresztúri gimnázium javára, Deréky Gyula mádi nagybi. tokosnak néhai neje, szül. br. Györfi Rozália emlékére kolozsvári főgimnáziumunkhoz tett 20000 kor. ösztöndíjalapítványa, melynek kamataiból két tanuló élvezhet évi 400—400 kor. ösztöndíjt és pedig nemcsak középiskolai, hanem főiskolai tanulásának elvégzéséig. A marosi egyházkör esperesi állásában Ürmösi Kálmán szentgercei lelkész, a kolozs-dobokakörbe Ürmösi Károly kolozsvári lelkész 1914. év végéig terjedő működési időre megerősítették. Az egyházi közpénztár kezelése ügyében beterjesztett E. K. Tanácsi részletes jelentés tudomásul vétetvén, az E. Főtanács helybenhagyta az egyházi pénzek és értékpapírok kezelése tárgyában a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bankkal létesített összeköttetést és a még szükséges intézkedéseket megtette. A székelykeresztúri gimnázium és épület építése ügyében beterjesztett jelentésből megnyugvással vétetett tudásul az újabban kért póttállamsegély engedélyezése és hogy az építés kezdetté veheti. Sajnálatot kellett a dr. Bedő Albert egyházi beszéd pályázat eredménytelensége. Tudomásul vétetett a kollégiumi épületben volt tanári bérlakásoknak teológiai intézeti helyiségekké átalakítása. A teológ tanárok lakáspénze rendeztetett. A kolozsvári lelkész-tanári állás ügyében beterjesztett jelentés, mely szerint ez állásra ideiglenesen Györfi István az oxfordi akadémián kiváló sikerrel tanult lelkész-jelölt alkalmaztatott, jóváhagyólag vétetett tudásul, de felhivatott az E. K. Tanács a tanári és lelkészi állás szétválasztását munkába venni. A belsőemberek választására vonatkozó törvény megalkottatott, ugyszintén a jószágfelügyelőségi szabályzat és a gimn. szolgák nyugdíjintézet ügyére vonatkozólag tett előterjesztés elfogadtatott. Dombi János, Gál Elek lelkészek véglegesen, Mózes Mihály föltételesen nyugalmaztattak. Az 1913. évi különböző számadások és 1913. évi költségvetések némely intézkedéstétellel helybenhagyattak. A tanügyi különböző jelentések tudomásul vétettek és a vonatkozólag szükséges intéz-